

مروری بر وضعیت بادام دایکندی در سال‌های پسین

هفته‌نامه دهقان

دایکندی یکی از ولایت‌های جوان و مرکزی افغانستان است و از کابل ۴۶۰ کیلومتر فاصله دارد، اما به علت صعب‌العبور بودن راه‌های مواصلاتی می‌توان این ولایت را از دور افتادترین ولایت‌ها دانست. دایکندی دارای آب و هوای مناسب برای کشت و تولید محصولات مختلف زراعتی است. دایکندی، ۱۰ واحد اداری دارد: شهرستان، میرامور، اشترلی، سنگتخت، خدیر، ناوه میش، پاتو، کیتی، کجران و مرکز ولایت نیلی.

دایکندی با ولایت‌های ارزگان، غزنی، بامیان، غور و هلمند همسایه است. در ولایت دایکندی ۴۷ اداره‌ی محلی فعال‌اند که در رأس‌شان مقام ولایت قرار دارد.

در ولایت دایکندی انواع غله، میوه، سبزی، حبوبات و بعضی نباتات طبی و صنعتی بذر و تولید می‌شود.

تولید بادام در پنج سال اخیر در ولایت دایکندی:

بیشتر از ۲۴ نوع بادام در دایکندی تولید می‌شود، بادام یک نبات استراتژیک و مازاد ولایت دایکندی بوده که به پیمانانه وسیع در سطح ولایت در تمام روستاهای این ولایت، از سالیانی متمادی غرس، پرورش و تولید می‌شود. سالانه محصول آن به بازارهای داخلی غزنی، کابل، قندهار، سایر ولایت‌ها و حتا خارج از کشور نیز صادر می‌گردد. بیش‌تر از ۲۰ نوع بادام در دایکندی تولید می‌شود که مشهورترین آن‌ها ستاربابی کاغذی، ستاربابی شاخ‌بزی، ستاربابی کفمال، قنبری، پسته‌ای، قهاربابی، نپریل، کارمل، عبدالواحدی کاغذی، عبدالواحدی سنگگ، کفمال محلی اول، کفمال محلی دوم و سنگگ محلی است.

در سال ۱۳۹۳ دهقانان این ولایت از محدوده هفت هزار هکتار ساحه‌ی تحت کشت بادام، ۱۱ هزار و ۶۴ تن حاصل به دست آورده بودند که در آن سال، هر متریک تن بادام سنگگ محلی که بیش‌ترین تولید محصول بادام است، در حدود ۷۸ هزار و ۵۷۱ افغانی بود. به صورت مجموعی ۸۶۹ میلیون و ۳۰۹ هزار و ۵۴۴ افغانی عاید مردم از محصول بادام بوده است.

در سال ۱۳۹۴ ساحه کشت بادام به ۷ هزار و ۴۷۲ هکتار افزایش یافته بود که (۱۲ هزار و ۶۴ تن حاصل داد، در آن سال هر تن بادام سنگگ که عمده‌ترین نوع بادام دایکندی است، به بهای ۱۴۲ هزار و ۷۵۸ افغانی فروخته شد و به صورت مجموعی درآمد به دست آمده از بادام در آن سال مبلغ یک میلیارد و ۷۲۲ میلیون و ۲۳۲ هزار و ۵۱۲ افغانی بود.

در ۱۳۹۵ ولایت دایکندی از ساحه ۱۲ هزار و ۴۷۲ هکتار باغ بادام، ۱۷ هزار و ۶۴ متریک تن بادام به دست آمد، که در آن سال هر تن بادام سنگگ به قیمت ۱۲۸ هزار و ۵۸۱ افغانی فروخته شد. درآمد مردم از این مسیر در این سال، دو میلیارد و ۱۹۳ میلیون و ۹۳۵ هزار و ۵۴۴ افغانی بود.

در ۱۳۹۶ باغداران ولایت دایکندی از حدود ۱۵ هزار و ۴۲۴ هکتار باغ بادام، بیش از ۲۵ هزار و ۲۷۶ متریک تن بادام به دست آوردند. هر تن بادام سنگگ در این سال به قیمت ۹۰ هزار و ۹۲۸ افغانی فروخته شد و درآمد جمعی مردم از این طریق در همین سال، دو میلیارد و ۲۹۸ میلیون و ۳۶۸ هزار و ۸۷۰ افغانی بود.

کاهش کمیت و کیفیت

۱. منابع آبی ولایت دایکندی تا ۷۰ فی‌صد از کاریز و چشمه‌ها تأمین شده که خشک‌سالی سال گذشته منابع آبی مذکور را بیش‌تر متأثر ساخته و نظر به گزارش‌ها از ساحه، تا ۷۰ فی‌صد منابع آبی خشک شده و آب کافی برای نباتات مخصوصا بادام نرسید که در نتیجه درختان بادام در وقت گل متأثر شده و حاصل‌شان کاهش یافته و حتا در بعضی ساحات بنا به نبود آب، درختان خشکیده‌اند.

۲. چنان‌که معلوم است وقتی که آب کافی در زمان پر شدن مغز بادام به نبات نرسد بر علاوه کاهش در کمیت محصول، کیفیت محصول نیز کاهش میابد که با نرسیدن آب کافی کیفیت بادام نیز به طور قابل ملاحظه کاهش یافته که در کاهش قیمت نیز تأثیر منفی دارد.

۳. در سال جاری در موقع گل بادام نزول برف توام با سردی شدید در بعضی ساحات باعث از بین رفتن گل بادام شده که حاصلات را در آن ساحات تا مرز ۹۰ فی‌صد از بین برده و باغداران را متضرر ساخته است.

۴. با آمدن خشکسالی، شیوع امراض و آفت‌ها نیز افزایش یافته و مخصوصاً حشره جیرجیرک در این ولایت بیش‌تر شیوع کرده و بالای نباتات مخصوصاً بادام حمله کرده قسمت‌های سبز نبات را مکیده که باعث کاهش حاصلات گردیده است.

دلایل کاهش قیمت بادام در ولایت دایکندی:

۱. کاهش کیفیت بادام که ناشی از نرسیدن آب در موقع پر شدن منفذ بادام بوده و باعث بد رنگ شدن، کم‌وزنی و بد شیب شدن مغز بادام می‌گردد.
۲. کاهش درآمد مردم و عدم مصرف آن در داخل توسط مردم.
۳. نبود راه‌های مواصلات معیاری.
۴. نبود زمینه‌ی پروسس ابتدایی توسط تولیدکنندگان.
۵. ناامنی در غزنی که یکی از مراکز پروسس و تجارت بادام دایکندی است.

تدابیر ریاست زراعت برای افزایش حاصلات بادام

۱. ریاست زراعت به همکاری پروژه باغداری و مالداری به خاطر معیاری‌سازی باغ‌های بادام، ترویج نهال‌های اصلاح‌شده و افزایش حاصلات با کیفیت بادام سالانه یک تعداد باغ‌های احداث و نهال‌های اصلاح شده توزیع می‌نماید که در سال جاری ریاست زراعت مقدار بیش‌تر نهال‌های اصلاح شده از وزارت زراعت و پروژه باغداری و مالداری درخواست کرده است.
۲. ریاست زراعت به خاطر مهار آب‌های زراعتی چندین پروژه آبیاری را سروی و دیزاین کرده و به معینیت آبیاری تقدیم کرده است که با تطبیق این پروژه‌ها، آب‌های زراعتی مهار و حاصلات افزایش خواهند یافت.
۳. ریاست زراعت غرض کنترل امراض و آفات همواره تقاضای امکانات بیش‌تر را از ریاست حفاظت نباتات کرده و در موقع شیوع آفات، ریاست مذکور را در جریان قرار داده و آفات مهم این ولایت را گزارش داده است که با توجه و همکاری ریاست محترم حفاظت از آفات و امراض مهم بادام کنترل خواهند شد.
۴. با توجه به ضرورت پروسس بادام در داخل ولایت، ریاست زراعت همواره از وزارت محترم زراعت و مؤسسات همکار خواهان اعمار مراکز پروسس بادام شده است که خوشبختانه دو مرکز پروسس بادام توسط مؤسسه «آکسفام» اعمار گردیده و به زودی ماشین‌های پروسس نصب و شروع به فعالیت خواهند کرد. با اعمار مراکز پروسس بیش‌تر توسط وزارت،
۵. زراعت و مؤسسات همکار از یک‌طرف حاصلات بادام با تشویق باغداران افزایش یافته و از سوی دیگر در محصول بادام ارزش‌افزایی به وجود خواهد آمد.
۶. تا سال گذشته تمام نهال‌های اصلاح‌شده که توسط ریاست زراعت و مؤسسات همکار برای باغداران توزیع می‌شد، وارداتی بوده و در داخل ولایت هیچ منبع برای تولید نهال وجود نداشت، اما ریاست زراعت با درک همین مشکل ده‌ها قین را تشویق به احداث قوریه بخاطر تولید نهال نموده که در سال جاری اولین نهال‌های اصلاح شده از قوریه‌های خود ولایت توسط ریاست زراعت به همکاری پروژه ملی باغداری و مالداری توزیع خواهند شد. با تولید نهال در داخل ولایت، باغداران به آسانی به نهال‌های اصلاح شده دسترسی پیدا کرده و به جای باغ‌های کهنه، باغ‌های جدید احداث می‌کنند و حاصلات‌شان افزایش خواهد یافت.

مشکلات

مشکلات بادام دایکندی دو نوع است. ۱- در بخش عوامل تولید، ۲- در بازاریابی

۱- در بخش عوامل تولید:

نیود قوریه‌های معیاری غرض تولید نهال‌های اصلاح شده در داخل دایکندی که متأسفانه تمام نهال‌ها از بیرون از ولایت وارد می‌شدند که باعث افزایش قیمت تمام شد نهال، دست‌رسی نداشتن به موقع به نهال، توافق محیطی، خسارت وارد شدن به نهال‌ها در جریان راه و بعضاً انتقال امراض و حشرات می‌باشد که در این بخش در پلان ریاست زراعت است که در سال جاری اتحادیه قوریهداران دایکندی ایجاد و شامل اتحادیه‌ی ملی قوریهداران افغانستان گردد که در سال‌های آینده از وارد کردن نهال‌ها جلوگیری شده و در قسمت تولید نهال خودکفا شویم.

۲- در بخش بازاریابی:

متأسفانه تا هنوز در دایکندی در قسمت پروسس و بسته‌بندی معیاری بادام کدام فعالیت نشده، اما در سال جاری دو فابریکه پروسس و بسته‌بندی بادام توسط مؤسسه «OXFAM» اعمار خواهد شد و در تلاشیم تا فابریکه‌های بیشتر از طریق مؤسسات همکاری وزارت زراعت اعمار گردند. بعد از پروسس و بسته‌بندی موضوع معرفی بادام به بازارهای داخلی و خارجی که ضرورت است تا بادام از طریق نمایشگاه ملی و بین‌المللی به نمایش گذاشته شود تا بادام به تمامی مردم معرفی گردد. این جشنواره خود در قسمت معرفی و بازاریابی بادام نقش بسزایی دارد که از طریق رسانه‌ها به سمع تاجران ملی و بین‌المللی رسانیده می‌شود.